

**Klimatska politika prerušena u ljudska prava na
"Europskom sudu za klimatske promjene"**

**Pravna, politička i ekonomska pitanja parnice o klimatskim
promjenama pred Europskim sudom za ljudska prava**

**Izvješće za ECR Group,
Europski parlament, Bruxelles**

**Dr. Lucas Bergkamp, J.D., LL.M.
Katinka M. Brouwer, J.D., LL.M.**

Bruxelles, 20. svibnja, 2021.

Sažetak

Ukratko u slučaju Duarte

U slučaju Duarte, šestero portugalskih maloljetnika žalili se Europskom sudu za ljudska prava (ESLJP) zbog kršenja njihovog "prava na život i obiteljski život" od strane 33 zemalja za koje smatraju da su usvojile neadekvatne klimatske politike.

Oni formuliraju niz zahtjeva, uključujući (1) smanjenje emisija stakleničkih plinova, (2) drastična ograničenja izvoza fosilnih goriva, (3) drastične mjere za nadoknade za emisije povezane s uvozom proizvoda i (4) mjere za prisiljavanje međunarodno djelujućih tvrtki da ograniče emisije cijelog svog proizvodnog lanca.

U svim tim područjima emisije moraju biti svedene na nulu kako bi se zadovoljila "klimatska nužda". Na temelju povoljne prosudbe ESLJP-a, oni su tada u mogućnosti voditi daljnju parnicu na nacionalnoj razini protiv zemalja koje se ne trude dovoljno za postizanje tih ciljeva. Zemlje protiv kojih se žali neće imati drugog izbora osim da se pridržavaju presude Suda, jer žalba nije moguća.

Ogromne posljedice za gospodarstvo i demokraciju

Ugroženi su kapaciteti zarade cijelog ekonomskog sustava, budući da će troškovi tvrtki i zemalja da ispune zahtjeve biti jako visoki. Takva bi presuda u mnogim zemljama srušila gospodarstvo na koljena, sa svim posljedicama koje ta za sobom povlači.

Uz ekonomski utjecaj, koji je teško procijeniti, također su ogromne i implikacije na demokraciju i vladavinu zakona. Presudom u korist tužitelja, klimatska politika trajno će biti uklonjena iz redovnog procesa političkog odlučivanja, gdje izabrani predstavnici i administratori mogu međusobno vagati različite interese, ocjenjivati politiku i vršiti odgovarajuće ispravke i prilagodbe po potrebi.

Partizan, pristran i aktivist

Čini se vrlo vjerojatnim da će portugalski maloljetnici, koji su zapravo pijuni kojima upravljaju organizacije klimatskih aktivista, zapravo pobijediti u ovom slučaju. Na temelju nekoliko postupaka i presuda, suci ESLJP-a pokazali su određenu pristranost, koju se sa sigurnošću može nazvati stranačkom.

- **Prvo**, ova je optužnica trebala biti odmah odbačena zbog toga što je potpuno zaobišla nacionalni pravosudni postupak. Iako je to obično standardni zahtjev za postupke pred ESLJP-om, ovaj je slučaj čak dobio i poseban povlaštenu tretman jer se smatrao "hitnim".
- **Drugo**, ESLJP je na vlastitu inicijativu žalbu maloljetnih podnositelja zahtjeva proširio i na "mučenje".

Prema Sudu, vođenje "neadekvatne klimatske politike" očito se može izjednačiti s mučenjem ili nehumanim postupanjem.

- **Treće**, suci koji su sudjelovali u slučaju već su donijeli javne presude o "nepobitnom postojanju klimatske nužde" koja zahtijeva hitne mjere, pri čemu se predsjednik Suda u govoru osvrnuo i na ESLJP kao "Europski sud za klimatske promjene". Također je rekao nekoliko ohrabrujućih riječi o šansi za uspjeh "klimatske pravde", što se može shvatiti kao otvoreni poziv klimatskim aktivistima da zatraže pomoć Suda u nastojanju da nametnu Europi i ostatku svijeta svoju klimatsku politiku iz snova.
- **Četvrto**, ESLJP je odbio opsežno potkrijepljeni zahtjev za intervenciju dotičnih zastupnika u Europskom parlamentu, ne navodeći razloge za ovu odluku. Ista sudbina zadesila je grupu koja ima stručnost u ustavnom pravu, kao i organizaciju koja je kritična prema klimatskoj politici i njezinoj znanstvenoj osnovi. Međutim, intervencije su dopustile organizacije koje su u ovom slučaju očito naklonjene tužiteljima.

Ovaj je slučaj, dakle, u skladu s trendom koji traje već neko vrijeme, a u kojem se suci ESLJP-a koriste političkim aktivizmom koji predstavlja izravnu prijetnju podjeli vlasti. Pošteno saslušanje na Europskom sudu za ljudska prava nije zajamčeno.

Ljudska prava kao izgovor

Slučaj Duarte ilustrira kako su klimatski aktivisti pronašli saveznika u stranačkim sucima s kojima dijele ideološku sklonost. Pod krinkom ljudskih prava, klimatska politika svodi se na nepovratan sudski diktat nad kojim nije moguća demokratska kontrola. Sudske vlasti koje diktiraju politiku demokratski izabranim vladama ne primjenjuju zakone, već ih same donose. Dotični se suci ni ne trude sakriti svoju pristranost.

Zaključak

Moraju se uspostaviti vladavina zakona i podjela vlasti. Neprihvatljivo je da suci zloupotrebjavaju ugovor o ljudskim pravima u svrhu nametanja klimatske politike zemljama Europe na prisilni način. Odluke koje bi se trebale odvijati na političkoj sceni drže se kao taoci, potkopavajući cjelokupni demokratski model upravljanja i nagrizaajući povjerenje građana u upravljanje. ESLJP je postao stranačka institucija koja aktivno provodi politiku, a da za to nema nikakav mandat. Neka se ESLJP vrati osnovama kao zaštitnik ljudskih prava, a ne kao institucija koja podriva demokraciju, politiku i vladavinu zakona.